

AKADEMİK-US

ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl/Year/السنة: 2017/1 | Sayı/Issue / العدد : 1

p-ISSN: 2587-0750

YAYIN SAHİBİ / PUBLISHER / صاحب الامتياز

Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Adına / On Behalf of Artvin Çoruh

Üniversitesi University Faculty of Divinity

باسم الجامعة آرتوين جوروه كلية الإلهيات

Prof. Dr. Fahrettin TİLKİ (Dekan / Dean / عميد الكلية)

EDİTÖR / EDITOR IN CHIEF / رئيس التحرير

Yrd. Doç. Dr. Hacı KAYA & Yrd. Doç. Dr. İsmail BAYER

Konu Editörleri / Subject Editors / هيئة التحرير

Doç. Dr. İbrahim KAYA

Doç. Dr. Burhan SÜMERTAŞ

Yrd. Doç. Dr. Semra TÜFENKÇİ

Baskı / Printing

Zafer Ofset

Muratpaşa Mah. Yenikapı C. Kadioğlu S. No: 1

Merkez Erzurum 0442 2340896

Editör Yardımcıları / Assistant Editor / نائى التحرير

Arş. Gör. Halil ARSLAN

Arş. Gör. Mustafa ÖZGÜR

İletişim / Corresponding

Artvin Çoruh Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi, Hopa / ARTVİN

Mail: hacikaya@artvin.edu.tr

ismailbayeri@gmail.com

Tel: 0466 215 1000/ 6201

Fax: 0466 215 1084

Son Okuma / Last Reading

Arş. Gör. İsmail KURT

Arş. Gör. Muhammed İkbâl ÇALIŞ

Çeviri / Translators

Yrd. Doç. Dr. Halid HAMEDU

Okutman Yasin ÜNAL

Web Sayfası / Web Page

http: // dergipark.gov.tr/akademik-us

Kapak Tasarımı: Dergi Editörlüğü

Kapak tasarımında kullanılan filigran Yrd. Doç.

Dr. Bilal SEZER'e aittir.

Akademik-US Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Araştırmaları Dergisi yılda iki kez yayımlanan hakemli bilimsel bir dergidir. Dergide yayımlanan yazıların her türlü içerik ve dil sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayımlanan yazılara telif ücreti ödenmez. Yazılar, yazarlarının yeniden yayımlama hakkı hariç, yayıncı kuruluşun izni olmadan kısmen veya tamamen bir başka yerde yayımlanamaz.

AKADEMİK-US

ARTVIN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl/Year/السنة: 2017/1 | Sayı/Issue /العدد : 1

p-ISSN: 2587-0750

SAYI HAKEMLERİ / ADVISORY BOARD / هيئة التحكيم

Prof. Dr. Kamil Çakın, Ankara Üniv.

Doç. Dr. Burhan SÜMERTAŞ, Artvin Çoruh Üniv.

Doç. Dr. Hikmet KOÇYİĞİT, Kafkas Üniv.

Doç. Dr. Yunus Emre GÖRDÜK, Balıkesir Üniv.

Doç. Dr. İsmail ALTUN, Atatürk Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Esra HACİMÜFTÜOĞLU, Atatürk Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Fikri GÜNEY, Gümüşhane Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Gazi ÖZDEMİR, Bayburt Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Hasan UÇAR, Aksaray Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin AKYÜZ, Abant İzzet Baysal Üniv.

Yrd. Doç. Dr. İsmail BAYER, Artvin Çoruh Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAYA, Aksaray Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Resul ERTUĞRUL, Bayburt Üniv.

Yrd. Doç. Dr. Semra TÜFENKÇİ, Artvin Çoruh Üniv.

İÇİNDEKİLER/CONTENTS/المحتويات

Editörden... Editorial... كلمة العدد

Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. İbrahim Duaları: Semavi Kitaplar Arası Bir Karşılaştırma
The Prayers of Prophet Abraham in the Qur'an: a Comparison with the Sacred
Books

أدعية سيدنا إبراهيم الخليل: مقارنة بالكتب السماوية
ss. 1-14

İsmail BAYER

Tefsir Metinlerine Eleştirel Bir Yaklaşım: Vânî Mehmed Efendi'nin Müfessirlere
İtirazları

Critical Approach to Tafseer Texts: Objections of Vani Mehmed Efendi to the
Mufasseers (Interpreters of the Quran)

النهج الانتقادي لمتون التفسير: الانتقادات التي وجهها واني محمد أفندي نحو المفسرين
ss. 15-26

Necattin HANAY

سماح سليم: الرواية الشعبية وأصول الرواية

Semah Selim: Popüler Roman ve Romanın Kökleri

Mahmdouh Farra Samah Seleem: The Popular Novel and The Origins of The
Novel

ss. 27-38

Memdûh Farrag en-Nâbî Mohamed ABDELRAHİM

İlahi Kelamın Muhafazasına Farklı Bir Yaklaşım: Konu ve Anlam Merkezli
Hafızlık Yaklaşımı

A Different Approach to Memorization of Divine Word: Qur'an Memorization
Based on Theme and Meaning

تأملات في إيجاد منهج جديد لحفظ القرآن

ss. 39-48

Muhammet KARAOSMAN

Şeyhülislam Mirzâ Mustafa Efendi (1040-1135/1630-1722): Biyografi Denemesi
Sheiku'l-Islam Mirza Moustafa Efendi (1040-1135/1630-1722): Biographic Essay

شيخ الإسلام ميرزا مصطفى: السيرة الذاتية

ss. 49-66

Mevlüt POYRAZ

Osmanlı Şeyhülislamı Batumlu Mirzâ Mustafa Efendi'nin (1631-1722) "*el-Fevâidü'l-Mekkiyye ale'l-Hâşiyeti'l-İsâmîyye*" Adlı Eserinin Mukaddimesi
The Work's Introduction of "*al-Fawaid al-Makkiyya ala'l-Hashiyat al-Isamiyya*" of The Ottoman SheikhuIslam Mirza Moustafa Efendi (1631-1722)
نشر مقدمة "الفوائد المكية في تفسير سورة النبأ على الحاشية العصامية على تفسير البيضاوي" لشيخ الإسلام
ميرزا مصطفى والدراسة القصيرة عليها
ss. 67-85
Burhan SÜMERTAŞ & İsmail BAYER

على حاشية العصام الإسفراييني المسائل الغوية في الفوائد المكية لشيخ الإسلام ميرزا مصطفى الباطومي
Batumlu Şeyhülislam Mirza Mustafa Efendi'nin Tefsir Haşiyesi'nde Arap
Diline Ait Konular
The Arabic Language Topics in The Annotation of Sheikh Mirza Moustafa From
Batumi
ss. 87-94
Halid HAMEDU

Arap Dilinde Takdim ve Te'hir Olgusu
Thematization and Right to Left Dislocation in Arabic
التقديم والتأخير في اللغة العربية
ss. 95-112
Fikri GÜNEY

İlk Müslüman Nesillerin Fazileti Düşüncesi
The Virtue of The Primacy of The First Generations
فكرة تفضيل القرون المسلمين الأولى
ss. 113-146
Selahattin AYDEMİR

İ'rab ve İ'rabın Manaya Etkisi
Declension and Meaning in Arabic
الإعراب وأثره في المعنى
ss. 147-161
Fadlullah en-Nur Ali
Çev. Fikri GÜNEY

AKADEMİK-US YAYIM VE YAZIM İLKELERİ

Yayım İlkeleri

1. Akademik-Us (Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Araştırmaları Dergisi), yılda iki kez yayımlanan hakemli bir dergidir.
2. Derginin yazı dili Türkçe'dir. Ayrıca Arapça ve İngilizce bilimsel çalışmalar da yayımlanır. Diğer dillerdeki çalışmalara Yayın Kurulu karar verir.
3. Dergide yayımlanacak makaleler, alanında katkı sağlayan özgün ve akademik çalışmalar olmalıdır. Ayrıca çeviri (yazarından ve yayıncı kuruluşundan izin alınmak koşuluyla) sadeleştirme, edisyon kritik, kitap-sempozyum değerlendirmeleri de kabul edilir. Makale ve çeviri türü dışındaki yazıların yayımlanmasına dergi yayın kurulu karar verir.
4. Yazıların 100-150 kelime arasında Türkçe-İngilizce-Arapça özet, İngilizce özetin üzerinde İngilizce başlık, Arapça özetin üzerinde Arapça başlık olmalıdır. En fazla beşer kelime olmak üzere Türkçe-İngilizce-Arapça anahtar kelime ve makale sonuna "Kaynakça" eklenmelidir.
5. Dergiye gönderilen yazılar başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır.
6. Yayım ve yazım ilkelerine uymayan yazılar değerlendirmeye alınmaz.
7. Dergiye yayımlanmak üzere gönderilen yazılar editörün ön incelemesinden sonra Yayın Kurulu tarafından belirlenen konunun uzmanı iki hakeme gönderilir.
8. Yazının gönderildiği her iki hakemden olumlu cevap gelmesi durumunda yazının yayımlanmasına karar verilir. İki hakemin olumsuz görüş bildirmesi durumunda yazı yayımlanmaz. Bir olumlu, bir olumsuz görüş bildirilmesi durumunda, Yayın Kurulu raporların içeriğini dikkate alarak ya üçüncü bir hakeme gönderme ya da reddetmeye karar verebilir.
9. Yayımlanmasına karar verilen yazılar hakem raporlarında belirtilen düzeltmelerin yapılması için makale yazarına iade edilir. Düzeltmeler yapıldıktan sonra hakem uyarılarının dikkate alınıp alınmadığı editör tarafından kontrol edilerek yazının yayımlanıp yayımlanmayacağına karar verilir.
10. Yayımlanan makaleler için yazara telif ücreti ödenmez. Yazar(lar)a makalesinin yayımlandığı sayıdan bir adet gönderilir.
11. Yayımlanan çalışmaların bilimsel ve hukuki her türlü sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.
12. Yayımlanan çalışma, daha önce sunulan bir tebliğ ise ya da yazı tezden üretilmişse çalışmada bu durum mutlaka belirtilmelidir.
13. Burada belirtilmeyen hususlarda karar yetkisi Yayın Kuruluna aittir.
14. Yayımlanan yazıların bütün yayın hakları AÇÜ İlahiyat Fakültesine aittir.

Yazım ilkeleri:

1. Dergide yayımlanması için gönderilen yazılar, PC Microsoft Office Word programında yazılmalıdır.
2. Sayfa düzeni, A4 boyutunda kenar boşlukları soldan 3,5 cm, sağdan 3,5 cm, üstten 4,5 cm ve alttan 4,5 cm şeklinde ayarlanmalıdır.
3. Yazı biçimi, "Book Antiqua" yazı stilinde, "11 punto", "tam 14 nk" satır aralıklı olarak yazılmalıdır. Dipnotlar, aynı formatta "8 punto"; "tek" satır aralıklı olarak ayarlanmalıdır. Arapça ana metinler ve Arapça ibareler "Traditional Arabic" yazı stilinde, metinde "14 punto", dipnotta ise "12 punto" olarak yazılmalıdır.
4. Kaynakça, yazarların soyadları esas alınarak alfabetik biçimde sıralanmalıdır.
5. Dipnotlar sayfa altında sıralı numara sistemine göre düzenlenmeli ve dipnotta ilk defa referansta bulunulan kaynağın yazarı (soyad, ad sırasına göre), eserin ismi (italik), yayınevi, yayım yeri ve yılı belirtildikten sonra sayfa numarası yazılmalıdır. Daha sonra aynı esere yapılan atıflarda yazarın sadece soyadı veya meşhur adı ve eserin kısa adı, birden çok cilt varsa cildi ve sayfa numarası yazılır.

Uygulamalı Örnekler:

- a. Kitap:** Eserin yazarı (soyad, ad sırasına göre), eserin ismi (italik), çeviri ise çevirenin, tahkikli ise tahkik edenin, sadeleştirme ise sadeleştirenin, edisyon ise editörün veya hazırlayanın, yayınevi, basım yeri, tarihi ve sayfası.

Kâsânî, Alauddin Ebu Bekr b. Mes'ud b. Ahmed, *Bedâiu's-sanâî fî tertibi's-şerâî*, thk: Ali Muhammed Muavvaz, Adil Ahmed Abdulmevcut, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1997, c. III, s. 45.

- b. Tez:** Yazar adı, eser adı (italik), Yayınlanmamış Yüksek Lisans/Doktora Tezi, enstitü, yer, tarih ve sayfası.

Abdullah Çolak, *İslam Ceza Hukukunda Hafifletici Sebepler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2015, s. 33.

- c. Yazma eser:** Yazar adı, eser adı (italik), kütüphanesi, varsa kütüphane bölümü, kayıt numarası, varak numarası.

Hasan Sıdkı Efendi, *Şevahidü'l Ecille fî Şerh-i Kavâidi'l Mecelle*, D.İ.B. İstanbul Müftülüğü Kütüphanesi, No: 379, 276 vr.

- d. Makale:** Yazar adı, makale adı (tırnak içinde), dergi veya eser adı (italik), çeviri ise çevirenin adı, yayınevi, baskı yeri ve tarihi, cildi, sayı numarası, sayfası.

İbrahim Çalışkan, "İslam Ceza Hukukunda Ceza Kavramı ve Had Cezaları", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara, 1992, c. 33, s.61-100

- e. Basılmış tebliğler, ansiklopedi maddeleri ve kitapta bölümler makalelerin kaynak gösteriliş düzeniyle aynı olmalıdır.**

- f. İnternet kaynakları:** Makalelerde izlenen sıra takip edilir. Web sayfasını tam adresi ve erişim tarihi yazılır.

Editörden...

Değerli Okuyucular,

Akademik-Us: Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Araştırmaları Dergisi, ilahiyat ve ilahiyat sahasıyla ilgili sosyal bilimler alanında ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel niteliklere sahip çalışmalar yayımlayan, hakemli, açık erişimli elektronik ve basılı bir dergidir. Yayın dili Türkçe, İngilizce ve Arapça olan ve yılda iki sayı yayımlanacak olan dergimizin ilk sayısını siz değerli okuyucularımıza takdim etmiş olmanın mutluluğu içindeyiz.

Yedi makale, bir araştırma notu ve bir makale çevirisi içeren bu sayımızda Batumlu Şeyhülislâm Mirzâ Mustafa Efendi'nin biyografisi ve ilmi çalışmalarına yer verilmiş, Kur'ân-ı Kerim'deki Hz.İbrahim'in duaları, Kur'ân-ı Kerim'in muhafazasının yollarından biri olan hafızlık geleneğine ilişkin yeni teklifler, Vanî Mehmet Efendi örneği üzerinden klasik tefsir metinlerine eleştirel yaklaşım ve popüler Arap romancılığının kökleri, ilk Müslüman nesillerin fazileti düşüncesi bilimsel olarak siz değerli okuyucularımızın dikkatine sunulmuştur.

Genel olarak teolojik çalışmaların yanı sıra, üniversitemizin bulunduğu coğrafyaya yakın ve İslâm kültür-medeniyetinin tarihsel ve entelektüel izlerini taşıyan Gürcistan bölgesinde yaşamış ilim adamlarına ve çalışmalarına bu sayıda olduğu gibi sonraki sayılarımızda da yer vermeyi hedefliyoruz.

Dergimiz kurulduktan sonra iki aylık süre içerisinde ilk sayımızla siz değerli okuyucuların karşısına çıkmak için yoğun çalışmalar yürüttük. Bu bağlamda editör yardımcılarımız ve editörler kuruluna, yazarlarımıza ve hakemlerimize değerli katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Bir sonraki sayıda siz değerli okuyucularımızla buluşmak dileğiyle...